

Arıcılıkla İlgili Atasözleri ve Deyimlerimiz

Yrd. Doç. Dr. Recep SIRALI

Ordu Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootekni Bölümü, Ordu

Her toplumun dilinde kendisine özgü deyimleri ve atasözleri vardır. Atasözleri ve deyimler yönünden en zengin toplumlardan biri kuşkusuz Türk toplumudur. Atasözleri ve deyimlerimiz toplumumuzun yaşam anlayışını ve dünyaya bakışını yansıtır.

Bu özlü sözlerimiz, yüzyılların gerisinden, atalarımızın engin gözlem ve deneyimlerinden süzülerek günümüze kadar gelmişlerdir. Bunun sonucunda da bir olayı açıklarken veya bir duruma açıklık getirirken, birtakım olaylardan ders çıkarılması gerektiğini vurgular, bir öğüt verir, kimi gelenek, inanış ve töreleri belirtir.

İnsanlar günlük konuşmalarında, bu özlü sözlerin büyüülü, süslü, albenili havasını konuşmasına katarak hem kendilerini daha iyi dinletirler hem de duygu ve düşüncelerini bu kalıplaşmış sözlerle daha iyi aktarma olanağına kavuşurlar.

- Ağzına bir parça bal çalmak.
- Ağzında balı olan arının kuyruğunda da iğnesi vardır.
- Ağzından bal akmak.
- Allah balmumu yakana balmumu, yağ mumu yakana yağ mumu verir.
- Anıza ekilen darıdan, kocasından sonra kalkan karıdan, gündönümünden sonra (22 Haziran) çıkan arıdan hayır gelmez.
- Arı baldan tatlıdır.
- Arı bal alacak çiçeği bilir.
- Arı, bey olan kovana düşer.
- Arı bir kuşluk, davar bir kışlık.
- Arı birden davar ondan ürer.
- Arı dalağı.
- Arıcılık insanı haberi olmadan zengin eder.
- Arıcılıktan daha helal ve karlı bir iş dünyada olmaz.
- Arıcaktan ayı bile korkar.
- Arı gibi.
- Arı gibi çalışkan.
- Arı gibi çalış, aslan gibi ye.
- Arı gibi eri olanın, cennet gibi yeri olur.
- Arı gibi eri olanın, dağ kadar yeri olur.
- Arı gibi sokmak.
- Arı gibi vızıldamak.
- Arı iyi (kuvvetli) olursa balı Bağdat'tan gelir.
- Arı kızdıranı sokar.
- Arı konacak çiçeği bilir.
- Arı kovanı gibi işlemek.
- Arı kovanına (yuvasına) çomak sokmak (çöp dürtmek).
- Arına dokunmak.
- Arına iyi bakarsan, karına altın-elmas takarsın.
- Arı söğüdü, akıllı öğüdü sever.
- Arısız bahçe, kraliçesiz saraya benzer.
- Arı düştü mü şeker, soktu mu sirke.
- Arı kahrı çekmeyen, balın kadrini ne bilsin.
- Arı kızdıranı sokar.
- Arı nefesten, kuş kafesten hoşlanmaz.
- Arıya bak bal olsun, dağa bak bağ olsun.
- Arıya iyi bakarsan, kariya altın-elmas takarsın.

- Arıya bal tattırılmışlar çarşıda katran kalmamış.
- Arıya sokmaz, ateşe yakmaz, ata tepmez, ite kapmaz deme.
- Arıyı yola getiren duman, insanı yola getiren imandır.
- Ayı balı bol bulunca orasına burasına sürermiş.
- Asıl azmaz bal kokmaz.
- Bal alacak kimse, arının iğnesine katlanabilmelidir.
- Bal, bal demekle ağız tatlı olmaz (tatlanmaz).
- Bal başı.
- Bal dudak.
- Bal dök yala.
- Bal eşsiz bir gıda, kutsal bir şifa kaynağıdır.
- Bal gibi.
- Bal ile kaymak yenir ama her keseye göre değil.
- Balı dibinden, yağı yüzünden.
- Balı olan bal yemez mi?
- Bal olan yerde sinek de olur (bulunur).
- Balı parmağı uzun (olan) yemez (yememiş), kismetlisi yer (kısmeti olan yemiştir).
- Bal tutan (yiyen) parmağını yalar.
- Bal zahmetsiz yemez.
- Balda doğan sinek sirkeye batar.
- Baldan daha tatlı, aslandan daha kuvvetli ne vardır
- Bal kabağı.
- Bal kaymak.
- Bal köpüğü.
- Bal rengi.
- Bal sağmak.
- Balı tutan (bırkalayan =karıştıran) parmağını yalar.
- Balın âlâsı (tazesi) oğulun tazesinden.
- Balın çok olduğu yerde acı biberde vardır.
- Balın olsun, sinek Baçdat'tan gelir.
- Ballandırmak.
- Ballanmak.
- Ballı.
- Balmumu gibi erimek.
- Balmumu gibi sararmak.
- Balmumu ile davet etmek.
- Balmumu yapıştırmak.
- Balsız kovanda arı durmaz.
- Bahçesinde arısı olanın, kesesinde sarısı olur.
- Bayırda bağıni, evinde sağımı, bahçende arını eksik etme.

- Bedava sirke, baldan tatlıdır.
- Besledim arı, kalmadı sızı.
- Bir eli yağda bir eli balda.
- Çanakta balın olsun, Yemen'den arı gelir.
- Deliy bal tattırılmışlar, çarşıda katran bırakmamış.
- Deniz bal ile dolsa fakir kaşığıni kaybeder.
- Dilini eşek arısı soksun.
- Dünyada arıcılıktan daha karlı ve helal bir iş olamaz.
- Gün dönümünden sonra oğul veren arıdan, anıza ekilen darıdan, kocasından sonra kalkan karıdan hayır gelmez.
- Her arı bal yapmaz.
- Her arı bal yapsa, balın okkası parasız olur.
- Kapisında arısı olanın kesesinde sarısı olur.
- Lafını balla kestim.
- Mayıs ayında çıkan oğul sütli inek değerindedir.
- Menfaat sirke de olsa baldan tatlıdır.
- Ne balını isterim ne belasını.
- Oğlanınki oğul balı, kızınki bahçe gülü.
- Öfke bal – şeker ile dinmez.
- Öfke baldan tatlıdır.
- Sabır arıdır, meyvesi tatlıdır.
- Sineğin balı, tembelin malı olmaz.
- Suratı ekşi olanın balı da acı olur.
- Yağ bal olsun.
- Yağlayıp ballamak.
- Yağlı ballı olmak.
- Yamaçta bağıni, evinde sağımı, bahçenden arını eksik etme.
- Ya uçan kuşun (arı), ya dönen taşın (değirmen) olmalı.
- Yazın örtü, kışın kuytu.
- Ucunu bulda yağa bala ver.
- Uyku baldan tatlıdır.

Kaynaklar

- Anonymous, 1982. Meydan Larousse Ansiklopedisi. Cilt 2. İstanbul.
- Anonymous, 1997. Atasözlerimiz. Radikal Yayını. 255 sayfa. İstanbul
- Anonymous, 1997. Deyimlerimiz. Radikal Yayını. 288 sayfa. İstanbul.
- Anonymous, 2000. Milliyet Hachette Ansiklopedik Sözlük. Cilt 1. Sayfa 192–306. İstanbul
- Anonymous, 2009. An Sözleri. Anclık Araştırma Dergisi. Yıl 1 Sayı 2. Sayfa 39. Ordu.
- Kaplanoğlu, R., 2001. Orhangazi Folkloru. Avrasya Etnografya Vakfı Yayını. Sayfa 44-51. Orhangazi.
- Kartal, N., 1999. Inegöl Folkloru. Sayfa 46–53. Inegöl.
- Kayral, N., Kayral, G., 1983. Son Sistem Arıcılık. Sayfa 19–60. İstanbul.
- Kayral, N., Kayral, G., 1989. Yeni Teknik Arıcılık. Sayfa 11–722. İstanbul.
- Sönmez, R., Altan, Ö., 1992. Teknik Arıcılık. Ege Üniv. Zir. Fak. Yayınları: 499. Sayfa 2. Bornova/İzmir.
- Yazıcı, M., 1998. Açıklamalı Atasözleri Sözlüğü. Yeni Yüzyıl yayını. 230 sayfa. Ankara.